

Список використаних джерел:

1. Ігнат'єва І.А. Корпоративне управління.-К.: Центр учбової літератури, 2013.- 600 с.
2. Луцький М. Теоретичні аспекти управління корпораціями. Монографія. - К.: Каравела, 2008. - 225 с.
3. Разработка Кодексов корпоративного управления лучшей практики - методические материалы Том 1 - 2005, The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.
4. Разработка Кодексов корпоративного управления лучшей практики - методические материалы Том 2 - 2005, The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.
5. Corporate Governance Success Stories in Europe and Central Asia - 2015, The International Finance Corporation / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.
6. ANNUAL REPORT 2015, The International Finance Corporation / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.
7. ANNUAL REPORT 2014, The International Finance Corporation / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.
8. ANNUAL REPORT 2005, The International Finance Corporation / The World Bank, Washington DC 20433, U.S.A.

УДК 658.14/.17:338.27

Павліковський А.М.,

к.е.н., професор кафедри корпоративних фінансів і контролінгу

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Забезпечення сталого розвитку підприємств

В умовах ринкової економіки стабільне функціонування підприємницької діяльності залежить від постійного контролю за фінансованими результатами компанії. Для досягнення поставлених цілей, слід комплексно аналізувати кількісні й якісні фактори впливу, проводити фінансову діагностику підприємства в цілому і за окремими напрямками.

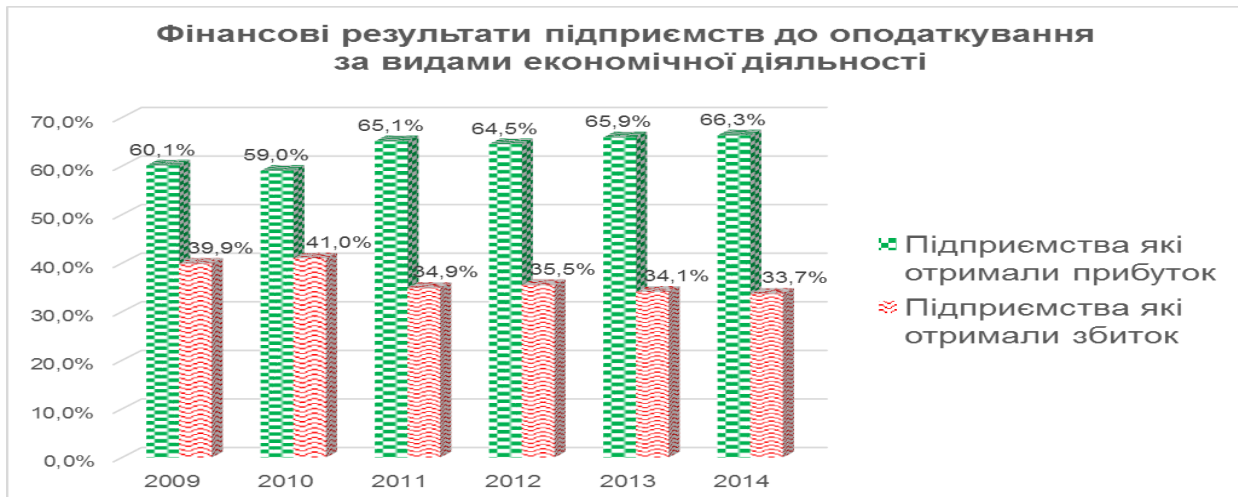
На сьогоднішній день, після переходу на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, бракує практичних рішень щодо фінансового аналізу підприємницької діяльності. Крім того, перехід на МСБО співпадає з післякризовими роками, що актуалізує розробку таких рішень.

З початку формування ринкових відносин Україна неодноразово страждала від економічних криз і нестабільності. Зокрема в 90-х рр. ХХ ст. мала місце трансформаційна криза, яка супроводжувалась 60% падінням ВВП, а також рекордними у світовому масштабі темпами інфляції. Однак, недовготривале економічне зростання в Україні з 2000 року завершилося черговою кризою, яка на фоні та під впливом загальносвітової нестабільності розпочалася восени 2008 року. [2, с. 3-10]

Не дивлячись на те, що на міжнародному рівні, криза 2008 року залишилась в історії, говорити про повне одужання економіки, на жаль, ще зарано. Значна частина як внутрішніх, так і зовнішніх чинників негативного впливу на економічне становище України в першу чергу позначається на підприємствах країни. В умовах нестабільної ринкової економіки, збитки, які несуть підприємства, перебувають у зростаючій тенденції. [7, с. 3]

З року в рік зростає кількість підприємств, які перебувають у «червоній зоні» та порушили справу про банкрутство. Так, після світової кризи 2008 року, на території України зазнали банкрутства 15 642 підприємства, що являється піковим значенням в історії України. Протягом останніх років спостерігаємо деяке «поліпшення» фінансової ситуації підприємств (рис.1), проте майже кожне третє підприємство України зазнає збитковості. [1]

В Україні існує ряд проблем, які зумовлюють труднощі в виявленні тенденції підприємств до банкрутства. Однією з ключових проблем є застарілість методів оцінки фінансових показників підприємства. З переходом на МСБО в 2013 році ця проблема спричинила наступну – брак спеціалістів, які б змогли оцінити фінансові показники за новою методикою складання бухгалтерського обліку. На жаль, моделі подолання кризових явищ не є ефективними, а точність прогнозування далека від реалій.



*Рис. 1 Фінансові результати підприємств до оподаткування
за видами економічної діяльності*

Необхідність визначення найбільш точних методів аналізу зумовила пошук моделі прогнозування фінансового стану та основних показників діяльності компанії. Оскільки підприємства України постійно перебувають під впливом несприятливих зовнішніх та внутрішніх факторів, питання прогнозування платоспроможності та майбутньої вартості компанії стає першочерговою необхідністю. Більшість міжнародних експертів зазначають, що складовими показниками комплексного фінансового аналізу компанії є дослідження трьох основних блоків показників, а саме: ліквідності (Liquidity ratios) і платоспроможності (Solvency indicators), рентабельності (Profitability ratios) та ринкової вартості (Market Value Added). Увага має бути спрямована на визначення впливу рівня платоспроможності суб'єкта господарювання в поточному періоді на ймовірність банкрутства в майбутньому. Рівень платоспроможності визначає загрози та ризики щодо збитковості та виникнення кризи неплатежів. На короткострокову ліквідність або платоспроможність підприємства впливає його здатність генерувати прибуток. У цьому зв'язку доцільно розглянути показники рентабельності, які відображають ефективність діяльності підприємства.

Необхідність оцінки вартості підприємства виникає у випадках: прийняття рішень про доцільність інвестування коштів у підприємство; реорганізації,

банкрутства та ліквідації; продажу підприємства як цілісного майнового комплексу; застави майна та визначенні кредитоспроможності; при визначенні санаційної спроможності; під час приватизації державних підприємств. Метою оцінки вартості підприємства є визначення бази для складання передавального чи розподільного балансу, для встановлення пропорцій обміну корпоративних прав, у т. ч. при здійсненні операцій поглинання і приєднання, визначення вартості ліквідаційної маси, визначення реальної ціни продажу майна, визначення реальної вартості кредитного забезпечення для розрахунку ефективності санації, визначення початкової ціни продажу об'єкта приватизації. Оцінка підприємства здійснюється, як правило, на базі ринкової вартості - ймовірної суми грошей, за яку можливі купівля-продаж об'єкта оцінки на ринку.

Провідне місце в сучасних методах аналізу займає прогнозування майбутньої вартості компанії, її акцій та фінансового стану. На нашу думку, найбільш точним та сучасним методом є DCF модель. Дисконтований грошовий потік (DCF) - методика оцінки, використовувана для аналізу привабливості визначеної інвестиційної можливості [6, с. 177-181]. Модель широко застосовується для прогнозування вартості акцій американських компаній на фондовому ринку. В умовах нерозвиненого фондового ринку, DCF модель дозволить спрогнозувати майбутню вартість компанії.

Світова фінансова криза порушила хронічні проблеми реального та фінансового сектора України, які мають місце і сьогодні, а також призвела до зростання кількості фінансово-неспроможних підприємств у різних галузях. В Україні наслідки світової фінансової кризи мають гірші прояви через її накладання на системну структурну кризу економіки. Для успішного економічного розвитку варто підтримувати і реалізовувати досягнення технічного прогресу, що дасть змогу знизити витрати на виробництво продукції та підвищити її конкурентоспроможність. Зробимо також висновок, що в умовах фінансової кризи необхідно розробляти нові методи й моделі аналізу й прогнозування фінансової діяльності задля запобігання збитків та оперативного реагування на наявні проблеми в забезпеченні сталого розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до джерела:<http://ukrstat.gov.ua/>
2. Павліковський А.М. Фінансово-економічна криза в Україні: причини, актуальні тенденції та перспективи подолання / Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. -№5. – с.3-10
3. Круш П.В., Поліщук С.В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 264 с.
4. Кобилинська І. Ймовірність банкрутства підприємства / Київ 2012. – с. 2 – 3
5. Жалко О.В. Банкрутство як наслідок впливу фінансової кризи на господарську діяльність підприємства / О.В. Жалко / Університетські наукові записки. Економіка. – 2010. – №2. – с.163-165
6. Рязаєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т.Г. Рязаєва, І.В. Стасюк / Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. №3. – с. 177-181
7. Бреус С.В. Банкрутство підприємства як загроза економічній безпеці держав / Київський національний університет технологій та дизайну. – 2015. – с. 3

УДК 334/758.4 (043.3)

Пастухова Н.Ю.,

*ст. викладач кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ “КНЕУ імені Вадима Гетьмана”*

Система скорингу фінансової та юридичної оцінки контрагентів для забезпечення фінансової безпеки суб’єкта підприємництва

Відвантажуючи контрагенту - покупцеві товари на умовах відстрочки платежу або приймаючи рішення про прийнятний рівень передоплати конкретному постачальнику, фінансова служба підприємства зацікавлена в наявності ефективного механізму оцінки потенційних ризиків несплати чи непоставки. Таким механізмом може бути система скоринг фінансової та юридичної оцінки клієнтів для визначення їх рейтингу фінансової надійності.

Для присвоєння контрагенту місця в рейтингу надійності, особливо коли угода з таким контрагентом має укладатись вперше, скоринг оцінка має включати три основні розділи:

- загальна характеристика контрагента на предмет його благонадійності. На цьому етапі насамперед запрошуються документи в контрагента (спершу кольорові скан-копії на електронну адресу, далі за позитивного рішення продовжувати оцінку – належно оформлені паперові копії). До числа таких документів входять свідоцтво про реєстрацію контрагента та про постановку його на податковий облік (ПН), а також про внесення змін до установчих документів; статут контрагента; установчий договір (якщо це товариство, яке складається з двох і більше засновників (учасників)); рішення (протокол) про створення; рішення (протоколи) про внесення всіх змін в установчі документи, а також про зміну юридичної адреси, генерального директора, учасників товариства; наказ про призначення на посаду генерального директора та головного бухгалтера; виписка з ЄДР - дата виписки не пізніше (5 днів) до моменту запиту; паспорти генерального директора і головного бухгалтера, за потреби ліцензії та сертифікати. В цьому ж розділі з електронних джерел отримується інформація про досвід роботи на ринку, оцінюється рівень відповідності оприлюднених корпоративних стратегій розвитку з контрагентом, історію спільної роботи, наявність та динаміку росту активів контрагента, його платіжну дисципліну, інформацію про факти залучення контрагента (його керівництва) в судові процеси, у тому числі інформацію з Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство (<https://kap.minjust.gov.ua>), <http://www.vgsu.arbitr.gov.ua>), наявність внутрішньокорпоративних конфліктів (між власниками, акціонерами). Відгуки про різні порушення в діяльності контрагента та його керівництва, а можливо, про різні злочини і правопорушення в їх діях, будуть дуже корисні до того, як прийняти рішення, працювати з ним чи ні

- оцінка організаційної структури компанії на предмет оцінки наявних та ймовірних операційних ризиків. Наприклад, лінійна організаційна структура з

формуванням структурних підрозділів за функціональною ознакою сприяє досягненню мети мінімізації собівартості продукції, однак при цьому можливі проблеми з недостатньою якістю продукції, складністю мотивації за кінцевим результатом діяльності компанії. Лінійна організаційна структура з формуванням структурних підрозділів за продуктовою ознакою сприяє досягненню мети високоякісної продукції, однак для такої структури властивий високий ризик великої собівартості продукції. Матрична організаційна структура з виробничими (продуктовими) і функціональними підрозділами зорієнтована на досягнення оптимального співвідношення ціна-якість продукції, але при такій структурі слід в першу чергу оцінювати ризик складності організації подвійного управління.

- фінансові коефіцієнти для оцінки фінансової спроможності.

На підставі інформації з трьох розділів для кожної групи показників розраховується єдиний інтегральний коефіцієнт - відповідно P1, P2, P3. Для показників всередині групи і підсумкових коефіцієнтів методом експертних оцінок визначаються середньозважені нормативні величини показників, характерні для даного типу контрагента. Аналіз проводиться шляхом порівняння отриманих значень з цими нормативами.

В ідеалі скоринг оцінку варто було б проводити не лише для нових контрагентів, а перед вчиненням кожної угоди з тим чи іншим контрагентом за наявності відповідно налаштованого програмного продукту, у якому б завантажувалась для потреб скоринг оцінки інформація з попередніх оцінок та додавалась би нова. В нестабільному економічному середовищі суб'єкт підприємництва не застрахований від ризику припинення виконання своїх зобов'язань навіть знайомого по кількох угодам контрагентів, який вже заслуговує на довіру.

Список використаних джерел:

1. А. Суббот. Особливості правового регулювання контролю трансфертного ціноутворення / А.Суббот // Віче, №6, березень 2014, [Електронний ресурс] –

Режим доступу: <http://fd.ru/articles/39385-skoring-pozvolit-predupredit-riski-pri-otsrochke-plateja-video>.

2. А. Меньшиков. Как проверить контрагента. Советы юриста. //Ел. ж. Финансовый директор, 9 ервня 2016р, [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://fd.ru/articles/157893-qqq-16-m6-09-06-2016-kak-proverit-kontragenta?IdSL=887602229&IdBatch=2867680&utm_medium=letter&utm_source=letternews&utm_campaign=letternews_2016.06.14_fd_weekly_traf_readers_64544.

3. Жемчугов А.М., Жемчугов М.К. Цель предприятия и стратегия ее достижения. Концептуальные основы // Официальное издание Международного научно-исследовательского института проблем управления Международный журнал «Проблемы теории и практики управления» №5 2014 г. с. 75-80.

4. Жемчугов А.М., Жемчугов М.К. Разработка эффективной стратегии и структуры предприятия – практическая пошаговая методика // Проблемы экономики и менеджмента №6 2013 г. с. 15-21.

УДК 658.15

Петренко Л.М.,

к.е.н., доцент кафедри інформатики та системології

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Ризики в управлінні фінансовою безпекою підприємства

Фінансовий ризик безумовно тісно пов'язаний з управлінням підприємством: будь-яке управлінське рішення – це вже ризик його реалізації. Під час розробки стратегії управління фінансовою безпекою підприємства першочергово необхідно визначити цілі та пріоритети тих дій, які відносяться до ризикових, оцінити можливі результати у випадку досягнення успіху.

Загалом порушення роботи господарюючого суб'єкту може визначатися наступними причинами:

– раптові та непередбачувані зміни, які настали внаслідок зміни оточуючого середовища, що вимагає змін умови договорів з підприємством

(підвищення цін, зміни податкового законодавства, соціально-політичної ситуації тощо);

– поява більш вигідних для суб'єкту пропозицій (пропозиція заключити більш рентабельний договір, більш довгостроковий, привабливіші умови договору тощо);

– зміни особистих відносин між керівниками;

– зміни фізичних умов переміщення товарних, фінансових та трудових ресурсів між суб'єктами (аварії, зміни митних умов, виникнення нових кордонів тощо).

Під ризиком реалізації загрози фінансовій безпеці підприємства розуміють ймовірність події, яка призводить до порушення режиму функціонування фінансової системи підприємства та економічним втратам (збиткам).

В управлінні фінансовою безпекою підприємства вагоме місце необхідно відвести саме групі фінансових ризиків, у якій за ступенем небезпеки вирішальну роль відіграє ризик зниження фінансової стійкості. Цей ризик генерується неефективною структурою капіталу, тобто високим значенням коефіцієнта співвідношення позичених і власних коштів підприємства. Управління ризиком фінансової стійкості полягає у розробці системи заходів щодо виявлення та попередження негативних наслідків із метою ліквідації пов'язаних із ним збитків. В абсолютному вираженні, у випадку, коли збиток піддається виміру, ризик визначається значенням можливих втрат в матеріальному або вартісному вираженні. У деяких випадках ризик може бути оцінений у відносних одиницях виміру. У відносному виразі ризик визначається як величина можливих втрат, віднесена до бази (доходу, прибутку, основних фондів).

На практиці в якості кількісної оцінки ризику реалізації загрози безпеці підприємства частіше за все приймають добуток очікуваного збитку на ймовірність того, що цей збиток відбудеться [1]:

$$W = p_n x_n, \quad (1)$$

де W - величина ризику;

p_n - ймовірність реалізації конкретної загрози;

x_n – збиток від реалізації загрози.

У відносному вираженні ризик визначається за допомогою коефіцієнта:

$$W = \frac{x}{K}, \quad (2)$$

де W – коефіцієнт ризику;

x – максимально можливий обсяг збитків;

K – обсяг власних фінансових ресурсів з урахуванням точно відомих надходжень коштів.

Фінансовий ризик підприємства являє собою результат вибору його власниками або менеджерами альтернативного фінансового рішення, направленою на досягнення бажаного цільового результату фінансової діяльності за ймовірності понесення фінансових втрат у зв'язку з невизначеністю умов його реалізації [2]. Класифікацію фінансових ризиків наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика основних фінансових ризиків підприємства

Вид фінансового ризику	Характеристика
Ризик зниження фінансової стійкості підприємства	Виникає внаслідок недосконалої структури капіталу, що породжує незбалансованість грошових потоків підприємства. За ступенем небезпеки відіграє найважливішу роль.
Ризик неплатоспроможності	Генерується зниженням рівня ліквідності оборотних активів підприємства.
Інвестиційний ризик	Характеризує можливість виникнення фінансових втрат в процесі здійснення інвестиційної діяльності підприємства.
Інфляційний ризик	Характеризується можливістю знецінення реальної вартості капіталу, а також очікуваним доходом від здійснення фінансових операцій за умов інфляції
Відсотковий ризик	Полягає в непередбаченій зміні відсоткової ставки на фінансовому ринку. Причиною виникнення є: зміна кон'юнктури фінансового ринку під впливом державного регулювання, зростання або зниження пропозиції вільних грошових ресурсів.
Валютний ризик	Недоотримання доходів в результаті зміни обмінного курсу іноземної валюти.
Депозитний ризик	Відображає можливість неповернення депозитних вкладів, пов'язаний з невдалими депозитними операціями підприємства.
Кредитний ризик	Загроза несплати боржниками боргу та відсотків, що належать кредиторам.
Податковий ризик	Нестабільність податкового законодавства, можливе підвищення податкових виплат підприємства.

Інноваційний фінансовий ризик	Непередбачена нестача фінансових засобів щодо витрат на розвиток нових технологій
Криміногенний ризик	Погіршення криміногенної обстановки в країні

Список використаних джерел:

1. Петренко Л.М. Моделювання процесів управління фінансовою безпекою підприємства [Текст] : дис. канд. екон. наук : 08.00.11 / Л. М.Петренко ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К., 2010. - 204 с.
2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. - 784 с.

UDC 336 Finance

Pokrason S. Y.,

Senior Lecturer, 2nd year PhD student at

Corporate Finance and Controlling Department

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

A regulator's view on the usefulness of the z-score as an indicator of bank default risk

The stability of the financial system and identifying ways to improve its resilience against external shocks is a key concern for regulators. Individual large banks failures can have strong negative consequences for overall economic stability through contagion of other financial institutions.

Since today's international financial markets are much more integrated as they were even a few decades ago, regulators in particular are seeking to further develop methods to assess near-term banking system stability. Stress tests and other scenario based approaches have become the norm after the recent financial crisis. Through the implementation of the Basel III regulatory framework and its influence on national laws, accounting ratios have become an integral part of regulatory compliance evaluation and bank default risk.